I чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 90. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 11-го ТРАВНЯ (MAY) 1974 No. 90. VOL. LXXXI.

О. Кузьмович

СИНЯ МАДОННА

М-і в альбом

Ми сиділи у затишній, повній квітів і тепла вітальні. Було спокійне, весняне пополудне й сонячні зайчики гралися на стінах, озолочуючи малу, синю Мадонну з дитятком, що її вичарували руки нашої мисткині.

Сріблиста голова Орисі з короною кіс схилилася над вишивкою, а мої дроти, під рівномірним рухом плетива, співали якусь тиху мелодію.

У сусідній кімнаті спало дитятко, якого ми стерегли.

Думки плили спокійно, нестурбовано, та перескакували, немов ці сонячні зайчики на стінах, з предмету на предмет. Здається із ними наш зір зупинився одночасно на скромній, синій постаті з лагідним обличчям, яка ясніла поміж образами. Ми говорили про близький День Матері й про це, що вперше у нашому колі будемо вітати матір сплячого дитяти.

Либонь, ця згадка про Свято Матері відкрила віко захованих глибоко у скрині серця, нікому тепер непридатних споминів, і розповідь Орисі поплила у тишу весняного пополудня...

Вона була тоді молодою, щасливою матір'ю першої дитини, як прийшла несподівана й незрозуміла для неї війна. Один день перекреслив усі мрії і пляни, ціле дотеперішнє життя, і поставив перед молодою матір'ю непевність за завтра і відчай страху.

Скоро прийшлося покидати щойно влаштовану хату й тікати перед наїздником до батьків в Тернопільщину.

Вона спершу зраділа, що побачить батьків, що покаже своє чепурне, виплекане дитятко, не здаючи собі справи, яка це буде незвичайна поїздка. Але вже образ добре знаної, спокійної завжди станції в К. пробудив Орисю із гарного сну. Там товпилися сотки людей з клунками, дітьми, кидаючись на кожний приїжджий потяг, не питаючи кудою він їде та коли. Люди відпихали одні одних, вдиралися крізь вікна, двері, сховзувалися із східців, кричали до себе. І їх потягнула одна із людських хвиль, вони старалися не втрачати з очей одне одного, молодий батько обладований клунками і Орися з дитиною на руках.

Коли вкінці опинилися у потязі, Орися плакала враз із дитиною з переляку та відчаю. Більшість їхніх клунків залишилася на станції, враз із підручною торбою, в якій були так потрібні пелюшки та убрання дитини, й вона почувалася зовсім безрадна, сидячи на крайчику твердої лавки серед чужих, непривітливих людей.

Вони їхали, ставали, їхали день і ніч, здавалося в безконечність... Хто з нас не пережив такої їзди під час війни? Люди сиділи запереві, дивлячись перед себе, ніхто не рухався, щоб не втратити здобутого місця. Тільки Орися на переміну з чоловіком бігала на кожній станції шукати за помпою з водою, щоб нашвидку переполокати єдину пелюшку. А відтак обмотувала її мокру довкола свого тіла, щоб висушити її власним теплом.

Вкінці, нічю, заїхали на львівську станцію. Потяг не їхав далі й треба було глядіти за іншим. Але спершу треба було шукати за чимось їстивним для дитини, бо мати вже нічого не могла їй дати. Маленька не переставала плакати та не можна було її нічим втихомирити.

Вони протиснулися до великої почекальні, що вдарила сопухом людського поту, невиправленої скіри совєтських чобіт і тихим голосінням. Роман посадив її на клунках, наказав не рухатися з цього місця, а сам вирушив, не дивлячись на темну ніч та усі небезпеки, до міста за їжою. Орисі здавалося, що його не було вічність, а в голові товклася одна думка: а що як не повернеться, як його забрала міліція? Зимний піт ллявся струмочком по тілі, а дитинка ставала щораз важчою на її руках. Вона вже не плакала, а кричала, а її брудне, червоне личко викривилося з болю. Довкола люди підносили голови, будилися зі сну чи отупіння і на них обох посипалися грозьби та прокльони. Орисі здавалося, що вона в божевільні — зірвалася останками сил і, спотикаючись на людських тілах і клунках, побігла до виходу.

Її огорнули темна ніч і холодний, осінній вітер. Стала безрадно на краю вулиці: кудою іти? Що робити? Нагло почула чийсь дотик на плечі. Біля неї стояла молода селянка, синя, споловіла на сонці та дощі хустина не зовсім прикривала голову з обтятим волоссям молодиці, а обличчя лагідно усміхалося: „Пані, я вийшла за вами, воно кричить, бо голодне. Дайте, я накормлю, в мене повні груди, вчора поховала своє..."

Орися дивилася на неї, не розуміючи, що ця жінка хоче, а вона лагідно, немов до дитини, промовляла: „Не бійтесь. Я здорова. Я хочу вам допомогти, та ж я також мати..." Орися уже без слова передала їй в руки дитину, а молода селянка присіла, усміхаючись на краю хідника, під світлом ліхтарні, приговорюючи до маленької: „Не плач, зіронько, цить, ось зараз дістанеш їсти"

Орися урвала свою розповідь, а відтак, по хвилині, стиха закінчила: „Здається, образу цієї невідомої у синій хустині селянки, як годує на краю дороги мою дитину, не забуду до смерти..."

Ми відтак довго мовчали, кожен думаючи своє.

— „Ось тобі сюжет! Зроби щось з нього! Пиши! Постав нашим молодим перед очі цей образ української матері!" — перервала мовчанку Орися.

— „Писати? Кому це сьогодні потрібне? У кого тепер час на сентиментальність, на згадування минулого, на читання про нього?" — Я підняла голову зі запитом й мій зір знову спинився на „Синій Мадонні" на стіні затишної кімнати.

Але сонячні зайчики вже давно побігли далі, у вічному поспіху, а її обличчя було темне та сумне.

Книгозбірня проф. Ю. Вернадського в Іллінойському університеті

Урбана (Д. Ш.) — Іллінойський університет в Урбані недавно закупив книгозбірню пок. історика проф. Вернадського, яка нараховує 4,000 томів. Закуплена колекція містить зокрема старі видання в різних мовах, більшості з дедикаціями авторів і редакторів праць, які підписані покійному, або його батькові, відомому вченому Володимирові Вернадському. Серед закуплених книжок є замітне число (біля 450 томів) видань українською мовою та праць про Україну; це передусім видання, що появились у Києві, Львові, Празі, Варшаві й на цьому континенті.

ЮРИДИЧНА КОМІСІЯ РОЗПОЧАЛА ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПРАВІ ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА

Вашингтон. — У четвер, 9-го травня, Юридична комісія Палати Репрезентантів формально розпочала свої переслухування щодо можливостей обвинувачення („імпічменту") президента Ніксона. Після публічного відкриття цих переслухань, передаваного на телебаченні, Комісія відбула перше із заплянованих чотирьох закритих засідань, в яких братимуть участь тільки члени та службовці Комісії, а також адвокат Білого Дому Джеймс Сент Клер і його помічники. В кінці цього місяця переслухування вже будуть відкриті для кореспондентів і публіки та передавані на телебаченні. Переслухування триватимуть коло 6 тижнів та будуть поділені на шість фаз. Під час першої фази Комісія розглядатиме здогадну причетність президента Ніксона до Вотерґейтської афери, а опісля ряд інших здогадних його провин. Якщо в кінці цих переслухувань члени Юридичної комісії дійдуть до переконання, що Президент таки винен, то передадуть справу формального обвинувачення цілій Палаті Репрезентантів, яка мусітиме рішити, чи обвинувачувати Президента, чи відкинути цю справу з браку доказів. Коли б Палата видала формальне обвинувачення супроти президента Ніксона, то тоді Сенат перетвориться в суд, який рішатиме ,чи є підстави на усунення Ричарда Ніксона з посту президента ЗСА.

Перший день переслухувань Юридичною комісією розпочався публічними заявами демократичного конґресмена Пітера Родіно, голови Комісії, та конґресмена Едварда Гачінсона, лідера Республіканської меншости в цій Комісії. Родіно сказав, що 38 членів Юридичної комісії здають собі справу з їхньої важливої конституційної відповідальности та старатимуться вірно виконати свій обов'язок. Конґресмен Гачінсон заявив, що надане Конґресові Конституцією право „імпічменту" становить важливу частину доктрини про контролю й рівновагу в управлінні державою, яле додав, що формальне обвинувачення президента ЗСА Палатою Репрезентантів може мати драстичні наслідки для країни.

Адвокат Білого Дому Сент Клер цього дня не брав активної участи в діяльності комісії, хоча був присутній на публічнім відкритті переслухувань та на закритій нараді. Але протягом наступних 6-ох тижнів він матиме право ставити питання свідкам, покликати своїх свідків і предложувати нові інформації і твердження. Сент Клер, як також члени та службовці Комісії, зобов'язані задержувати перебіг закритих нарад у тайні й тому преса не була поінформована про подробиці цієї першої закритої наради. Все одно стало відомо, що адвокати та персонал Комісії передали її членам деякі свої висновки та документи, які стосуються питання вломy до головної квартири Демократичної партії в липні 1972-го року групою осіб, яка була здогадно зв'язана з Комітетом для перевибору Президента. Достовірні джерела поінформували, що на цій закритій нараді була обговорена можливість, що президент Ніксон вже в квітні 1972-го року знав про широкозакроєний плян політичного шпигунства проти Демократичної партії та що влом до головної кватири цієї партії, яка находилася в комплексі будинків з назвою Вотерґейт, був частиною того пляну. Цей плян політичного шпигунства мав 4-го квітня 1972-го бути темою розмови між президентом Ніксоном і кол. прокуратором Джоном Мічеллом і дорадником Білого Дому Г. Р. Галдеманом. Юридична комісія вимагає від Білого Дому передачі магнетофонного запису цієї розмови, але, як відомо, у вівторок, 7-го травня ц. р., адвокат Сент Клер повідомив, що президент Ніксон не плянує передати додаткові Вотерґейтські магнетофонні записи ні Юридичній комісії Палати Репрезентантів, ні спеціяльному прокураторові Леонові Яворському, бо вважає, що Комісія та прокуратор Яворський вже одержали всі інформації, потрібні для їхнього слідства. На цю заяву Білого Дому зареаґував в середу, 8-го травня, голова Комісії конґресмен Родіно, заявляючи, що Комісія плянує видати Президентові цілий ряд формальних викликів, вимагаючи передачі специфічних магнетофонних записів і документів, потрібних для продовження слідства відносно можливостей формального обвинувачення Президента.

Міччел погодився на влом до Демократичної квартири — твердить Сенатська комісія

Вашингтон. — Персонал Сенатської Вотерґейтської комісії прийшов до переконання, що колишній генеральний прокуратор Джон Мічелл таки був дав свою згоду на широкозакроєний плян політичного шпигунства, який також охоплював влом до головної квартири Демократичної партії в комплексі будинків з назвою ВотерҐейт. Як відомо, Мічелл категорично заперечує твердження, що він погодився на цей плян політичного шпигунства, хоча признає, що такий плян був представлений йому провідником вломників Г. Ґордоном Лидді. Вілліям Гендлі, адвокат Мічелла, в середу, 8-го травня, заявив, що його клієнт ще раз повторює свої попередні заяви в цій справі, виголошені перед Сенатською Вотерґейтською комісією, що нічого не знав про плян вломy, ані також пляну не одобрював.

У своєму звіті, переданому Сенатській Вотерґейтській комісії, службовці цієї Комісії також твердять, що вломниками до головної квартири Демократичної партії виплачувано гроші на те, щоб запевнити їхню мовчанку, а не, як твердить Білий Дім, на покриття коштів прожитку їхніх родин та на оплачення адвокатів.

Звіт персоналу Сенатської Вотерґейтської комісії також містить твердження, що влом до канцелярії психіятра, який лікував Даніела Еллсберґа, викрадача так званих „Пентаґонських документів", відбувся за згодою колишнього дорадника президента Ніксона Джона Ерліхмана та що цей влом не можна виправдувати, як старається робити Ерліхман, „потребами державної безпеки". Джон Ерліхман, як відомо, також твердить, що він нічого не знав про пляни вломлюватися до канцелярії цього психіятра.

САМОУПРАВА ДЛЯ ВАШИНҐТОНУ

Вашинґтон. — Мешканці столиці ЗСА у вівторок, 7-го травня, референдумом рішили, що Вашинґтон, Д. К. повинен одержати обмежену самоуправу, а не залишатися далі під майже цілковитою контролею Конґресу.

Заповідають зміни у зовнішній політиці Німеччини

Бонн. — З резиґнацією Віллі Брандта з посади німецького канцлера і вибором на цю посаду Гельмута Шмідта в німецькій зовнішній політиці заіснують далекойдучі зміни, — твердять добре поінформовані коментатори. Справа в тому, що Гельмут Шмідт не прив'язує надто великої ваги до зв'язків Німеччини з СССР і совєтським бльоком, а радше є схильний розбудовати політичні і економічні зв'язки з Францією, Великобританією, а зокрема зі ЗСА. Очевидно, це не означає, що західньонімецький уряд під його керівництвом не акцептуватиме того стану, який заіснував на східніх кордонах Німеччини і у її зв'язках з совєтським бльоком за урядування Брандта. Ідеться тільки про те, що в майбутньому наголос з боку німецько-французькі відносимецького уряду не буде покладений на німецькій східній, а на німецькій західній політиці. Дуже змінилися б в позитивному значенні ніни у випадку, коли б там вибори виграв В. Жіскар д'Естен, з яким в Шмідта дуже близькі особисті взаємини. В дуже добрих особистих взаєминах є Г. Шмідт з теперішнім американським державним секретарем Генрі Кіссінджером. Політичні коментатори відзначають, що не має підстав надіятися якихось надзвичайних подій в Західній Німеччині, коли йдеться про її зовнішню політику, але буде інакший тон цієї політики, враховуючи праґматизм Шмідта у противаґу до своєрідного „політичного ідеалізму" Брандта.

Савдівська Арабія та Єгипет підтримують заходи Кіссінджера на Близькому Сході

Ріядг/Каїро. — Хоч досі немає ніяких конкретних позитивних вислідів з намагань державного секретаря ЗСА Генрі Кіссінджера допровадити до роз'єднання сирійсько - ізраїльських військ і припинити продовжувані збройні сутички в районі Ґолянських висот, то все таки, принаймні, коли мова про здобуття для своїх заходів підтримки з боку Савдівської Арабії та Єгипту, Г. Кіссінджер мав змогу зареєструвати успіх 9 травня. У висліді відвідин савдівського короля Файсаля та розмов з міністром закордонних справ Савдівської Арабії Омаром Саккафом, уряд Савдівської Арабії формально дав підтримку для ініціятиви Генрі Кіссінджера. З двома відповідними заявами в цьому напрямку виступив Омар Саккаф, маючи, очевидно, погодження на це короля Файсаля. Таке ж позитивне становище до заходів Кіссінджера поновно зайняв єгипетський президент Анвар ель Садат після того, як він зустрівся з Генрі Кіссінджером в часі його поворотної дороги з Ріядгу до Єрусалиму.

Брежнєв й інші члени Політбюра дякують „виборцям"

Москва. — З датою 4 травня совєтська преса опублікувала „відкритий лист окружним виборчим комісіям по виборах до Верховної Ради СССР" Л. Брежнєва та всіх інших членів Політбюра, в якому вони інформують, що одержали від багатьох колективів, заводів, колгоспів тощо повідомлення про „висунення" їх в кандидати в депутати до Верховної ради. Кремлівські верховоди з Політбюра „дякують" у цьому листі за „такий спонтанний вияв довір'я" з боку населення СССР і повідомляють, що це є „виявом" своєрідного „свідчення всенародної підтримки її (КПСС) внутрішньої і зовнішньої політики, непохитної рішимости трудящих нашої країни втілити в життя рішення XXIV з'їзду КПСС, своєю самовідданою працею забезпечити дострокове виконання п'ятирічного пляну". У своєму ж листі вони пишуть, що, мовляв, вони можуть „балотуватися тільки в одному виборчому окрузі" і що „Центральний комітет КПСС рекомендував нам дати згоду балотуватися в таких виборчих округах" (поданий список округ).

Совєтські жидівські вчені готуються до „приватного наукового семінара"

Москва. — З совєтських жидівських наукових кіл у совєтській столиці інформують, що жидівські совєтські вчені продовжують свої заходи, щоб в липні влаштувати в Москві „приватний науковий семінар" з участю західніх науковців. Мета семінара, що мав би відбутися в приватному мешканні одного совєтського жидівського науковця, „втримати совєтських жидівських науковців в контакті з науковими досягненнями" у зв'язку з цим, що у висліді політики совєтського режиму ці науковці ізольовані від наукового світу і їм не вільно користуватися совєтськими науковими ляборaторіями та вести досліди. Організаторами цього унікального „приватного наукового семінара" в Москві є фізик д-р Марко Азбель та експерементальний фізик проф. Александер Воронель. Покищо невідомо, яка буде реакція совєтських урядових чинників до такого проєкту.

Країни совєтського бльоку будують целюлозний завод в Тайзі

Усть-Ілимськ, ССР. — За повідомленнями совєтської преси, на правому березі річки Анґари, 200 кілометрів від Братська, почалося корчування соснових масивів, щоб очистити площу під будову ґіґантського целюлозного заводу, який продукуватиме 500 тисяч тонн сульфатної целюлози річно. Завод будується коштами і силами СССР та соціялістичних східньоевропейських країн (совєтських сателітів). Згідно з інформацією „Известий" з 1 травня, СССР „взяв на себе інженерну підготовку території, проєктування і будівництво нового підприємства. Коло 40 процентів коштів на основі кошторису платять заінтересовані соціялістичні країни (Болгарія, Східня Німеччина, Угорщина, Польща, Чехо-Словаччина) у формі доставлених машин, обладнання, матеріялів, транспортних середників". В замін за це, СССР погодився постачати ці країни упродовж 12-ти років сульфатною целюлозою по встановленим стабільним цінам і кожній країні пропорційно до її вкладу у проєкт. Для вирубу призначено територію величиною 430,000 гектарів (яких 1 міл. акрів), при чому великі ліспромгоспи будуть за пляном заготовляти річно 6 мільйонів кубічних метрів дерева.

Роман Пітьо певний своєї виборчої перемоги, якщо українські виборці допоможуть

Ірвінґтон, Н. Дж. — У наступний вівторок, 14 травня, тут відбудуться вибори на посадника міста і на членів Міської Ради. Серед зголошених кандидатів до Міської Ради є наш земляк, молодий 28-літній адвокат д-р Роман Пітьо, який кандидує на радного (councilman-at-large). У розмові з кореспондентом „Свободи" Роман Пітьо широко розказав про те, чому він кандидує на вався, зголошуючи свою кандидатуру, а також про свою програму, з якою він виступив до цих виборів.

Відповідаючи на питання про те, чому він кандидує на радного Ірвінґтону, Роман Пітьо відзначив декілька основних моментів, які вказують виразно, наскільки серьозно він оцінює того роду позицію в упралінні міста. „Я є мешканцем Ірвінґтону на протязі 22 років, я маю тут своє майно і виконую в цьому місті свою професійну працю адвоката. З цих уже тільки міркувань в мене є велике особисте зацікавлення справами цього міста і його майбутнім" — заявив Пітьо, додаючи, що, на його думку, „будь - який вплив на політику управління міста і на його майбутнє можна мати, активно анґажуючися в п о т очному житті міста". Іниий фактор, який, як відзначив він, „його особисто непокоїть", це те, що „так численна українська громада у цьому місті досі не здобулася на належну репрезентацію в міській адміністрації, а роблені в цьому напрямку деякі спроби не мали успіху". Такий стан, за його ж словами, „треба врешті переламати і ми повинні поставити собі за завдання добитися успіху. Коли цього в минулому не зробили наші батьки то тепер спробуємо зробити ми, молоде покоління. Очевидно, попередні неуспішні спроби відбирають до деякої міри охоту, але попробувати треба. Я не знаю, чи мені пощастить, хоч я переконаний, що маю дуже добрі вигляди і при активній підтримці, в першій мірі з боку всієї нашої місцевої громади, я надіюся перехилити шанси виграної в наш бік".

Дуже позитивним є те, що в Романа Пітя є добре передумана програма, що підкреслюється в багатьох звідомленнях про кандидатів у місцевій пресі. „Роман Пітьо не говорить про минуле і не розглядає минулих проблем, а дискутує про майбутнє, пропонує розв'язки наших проблем на завтра", — пише в „Ірвінґтон Геральд" один з дописувачів, коментуючи виступи різних кандидатів. І це правда, бо дійсно Роман Пітьо докладно знає, що він хотів би зробити, коли б став міським радним. Це, в першій мірі, створення передумов для розвитку міста шляхом відповідних концесій для підприємств та інвесторів, враховуючи цей факт, що Ірвінґтон має декілька дуже позитивних прикмет, зокрема „добре розвинену публічну транспортацію, легкий доступ до головних шляхів, близькість м і ж народного аеропорту в Нюарку і близькість нюйоркської метрополії". Місто повинно подбати „про нові джерела фінансових прибутків", бо наслідком інфляції меншає вартість доляра. Це треба робити шляхом поширення оподаткування на сьогодні податково непродуктивні об'єкти в місті, а одночасно добитися зниження податку від реальностей, який вже є зависокий.

Роман Пітьо пропонує також далекойдучу програму, коли йдеться про забезпечення старших віком мешканців - пенсіонерів, яких в Ірвінґтоні є понад 16,000 осіб, серед яких є чимало українців. В побудованих житлових будинках для старших віком громадян бракує місць. Під сучасну пору є понад 800 осіб, які очікують своєї черги на житлове приміщення в такому будинку. В інтересі міста треба почати будову додаткових домів для громадян похилого віку, користуючися федеральною і стейтовою допомогою і цим повинна б зайнятися Міська Рада.

Про кваліфікації Романа Пітя на посаду радного міста — не приходиться багато говорити. Він за професією адвокат і свої університетські студії завершив, здобуваючи науковий ступень доктора юридичних наук. Р. Пітьо є членом Американської Адвокатської Палати і стейтової Адвокатської Палати Ню Джерзі. Від 1971 року він професійно працює, спершу у Філядельфії, а відтак у Кемден. Тепер він має адвокатську канцелярію в Ірвінґтоні. Коли йдеться про українське з о рганізоване громадянство, то воно дало свою підтримку для Романа Пітя через місцевий Відділ УККА та місцеві парафії Українських Церков. Підтримують його й інші етнічні групи. Коротко — в Романа Пітя широка громадська база і треба тільки всім активно подбати про те, щоб це знайшло свій конкретний вислів в день голосування 14 травня.

Познайомившись з програмою діяльности і пляна-
(Продовження на стор. 3-ій)

Українське Закарпаття „допомагає" русифікувати Чехо-Словаччину

Ужгород. — На сторінках „Літературної України" з 4 травня опублікована кореспонденція з Ужгороду, у якій говориться про „активну допомогу" педагогів шкіл Ужгородського району у навчанні... російської мови на терені Чехо-Словаччини. Допис опублікований під заголовком „Обмін досвідом" і в ньому читаємо таке:

„Газета «Віходословенске новіни» повідомила, що в Східнословацькому краю ЧССР (Чехо-Словаччини) успішно розвивається система викладання російської мови. На курсах, створених місцевими організаціями Союзу чехословацько - радянської дружби її вивчають майже 1,200 трудящих. Крім цього, понад п'ять тисяч чоловік вивчають російську мову в гуртках, відкритих на підприємствах, в установах, сільськогосподарських кооперативах, навчальних закладах. Значну допомогу нашим друзям в цьому подають педагоги шкіл Ужгородського району. Нещодавно в них гостювало 26 учителів російської мови з Михайловецького округу. Вони вивчали досвід своїх радянських колег — у навчальних закладах сіл Велика і Мала Добронь, Холмок, Яворове, міста Чоп — і одержали від них чимало підручників. З візитом-відповіддю в Михайловецькому окрузі побували 25 учителів з Ужгородщини. Там вони провели кілька відкритих уроків з російської мови й літератури".

Ця вістка, очевидно, не потребує ніякого коментаря. Що найсуттєвіше в ній, це свідчення про розміри русифікації українського Закарпаття, а одночасно незвичайно клясичний приклад московської політичної схидности, коли одну неросійську націю заставляється русифікувати іншу неросійську націю.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

У День Матері

Якщо є на цьому світі яка істота і яке поняття, що заслуговує на своє окреме Свято, то це безсумніву і в першу чергу — Мати! Відзначає американський нарід, як і ряд інших народів, це велике Свято Матері кожного року в другу неділю травня, чи не в найкращій порі року. Відзначає його молитвами в церквах, часом публічними імпрезами, але найбільше і найінтимніше в материнській святині — в її домі в гурті її родини. А зовнішньою ознакою того свята є червоні і білі гвоздики, що ними на честь Матері затикуються діти, молодь і старші.

Щасливі всі ті, що в Свято Матері можуть затикатись червоними гвоздиками — символом любови для матері, що живі і з ними.

Велике співчуття викликують білі гвоздики — такий же символ любови, але й туги та жалю для тих Матерей, що в могилах.

Вшановуючи наших рідних Матерей, тих, які живуть, і тих, які в могилах, у це їхнє Свято, наші збірні думки та всі найкращі почування відноситимуться до найбільшого поняття — Української Матері. Навряд бо чи є інша Мати, яка так любила б, так піклувалася б і при цьому стільки настраждалась та стільки горя зазнала, як Українська Мати. Зокрема під час теперішнього совєтського лихоліття та Мати була безпомічним свідком, як її діти пухли і вмирали з голоду в проклятих 30-их роках, вона була безрадним і безпомічним свідком, як її синів забирав „чорний ворон" на певну загибель, вона, ця, Українська Мати, ходила між двома Світовими війнами попід польські в'язниці в надії, що в загратованому вікні побачить дороге обличчя своєї дитини і сьогодні та наша Мати на рідній землі очікує бодай вістоньки від своєї дитини з в'язниці, далекого заслання чи з широкого світу.

Не бракує скорбот нашим Матерям і на поселеннях у вільному світі. Діти виростають серед чужого, часто навіть своїм зіпсутям приманливого оточення, відчужуються від батьків та від того рідного, що таке дороге їхньому серцю.

Згадаймо ж про це в їхнє Свято та вшануймо всіх наших Матерей вимовленим з глибини серця і душі наймилішим для них словом: Матінко, ми Тебе любимо!

Криза урядів на Заході

Останні тижні принесли чималі внутрішньополітичні ускладнення в цілому ряді західніх держав, починаючи від невеликої Ісляндії та кінчаючи Канадою, де 8 травня ліберальний уряд П'єра Трудо подався до димісії, втративши довір'я парляменту. Коли ж до цього додати вже майже тривалу урядову кризу в ЗСА, де від понад року не затихає справа Вотерґейтської афери і де 9 травня почалися формальні переслухання в справі обвинувачення президента Ніксона, тоді дістанемо досить невеселу картину політичної нестабільности в західньому світі.

Очевидно, коли йдеться про Европу, то критична ситуація заіснувала в Федеративній Республіці Німеччини, де у зв'язку із шпигунською аферою та можливістю розкриття деяких даних з „приватного життя" зрезиґнував канцлер Віллі Брандт.

У Франції вступні президентські вибори принесли провал урядової деґолістської партії з виглядами на перемогу ставленика лівого соціялістично-комуністичного бльоку Міттерана, що може допровадити до того, що черговим прем'єр-міністром Франції буде теперішній генеральний секретар Французької комуністичної партії.

Тривала внутрішня криза не припиняється в Італії, а в Португалії, де повалено правий авторитарний режим, на політичній арені з'явилося аж 54 політичні групи, з чого намагаються максимально скористати комуністи, маючи у своєму розпорядженні відносно добре зорганізовану партію, яка загартувалася у нелеґальній боротьбі проти поваленого режиму.

Упадок урядів меншости в Ісляндії і Канаді прийшов у висліді незадоволення опозиційних партій економічною політикою цих урядів. В обох випадках на порядку дня найшлася справа боротьби з інфляцією і забезпечення цієї частини суспільства, заробітна платня якого є відносно низька, а реальна вартість запрацьованих грошей постійно меншає з уваги на їхнє щораз то дальше обезцінювання. Чи чергові вибори і зміна тут і там уряду внесе суттєву зміну на краще, треба поважно сумніватися, враховуючи загальну ситуацію у світі, а зокрема на відтинку західніх індустріяльних держав.

Урядові кризи на Заході є безперечно симптомами труднощів, в яких найшлися західні країни. Ці кризи і ці труднощі тим небезпечніші, що вони мають місце в час, коли в цілому світі розвивається совєтський наступ у формі т. зв. політики відпруження і коли кремлівські володарі докладають всіх зусиль, щоб з допомогою таки того ж західнього „капіталістично-буржуазного" світу не тільки розв'язати власні економічні й технологічні труднощі, а здобути для себе повну перевагу у змаганні за мілітарну й економічну перевагу СССР і совєтського бльоку.

Віцепрезидент Форд проти пропозицій обнизити податки

Ню Йорк. — У понеділок, Джералд Форд, промовляючи на обіді Економічного Клюбу Ню Йорку, заявився проти обниження податків, рекомендованого рядом чільних демократичних законодавців. Він сказав, що таке обниження в податках тільки погіршило б існуючу інфляцію, а натомість пропонував, щоб Уряд зменшив свої видатки та обмежив кредит. Повторюючи попередні твердження президента Ніксона, Форд також заявив, що ціни на різні продукти впадуть тоді, коли збільшиться постачання цих продуктів. Як відомо, чільні демократичні законодавці твердять, що драстичне зменшення податків тепер конечно потрібне, щоб „стимулювати економіку" та запобігти рецесії. Вони пропонують, щоб це зменшення стосувалося передусім осіб, заробітки яких є низькі, або середні, щоб заохотити їх закуповувати більше продуктів широкого вжитку, що мало б, на думку цих законодавців, позитивний вплив на дальший розвиток економіки.

Леся Лисак

МАТЕРИНСЬКЕ СЕРЦЕ

Виховуючи своїх дітей, вона була водночас наче другою матір'ю багатьом дітям. Коли б зрахувати всіх школяриків, яких вона на рідній землі вчила і виховувала, вийшло б велике число. Та справа була не у великих цифрах, які мали б комусь імпонувати. Головною тут була доброта її серця, яка ясніла й огрівала всю її скромну, тиху працю.

Імена дітей, яких вона з любов'ю навчала основ грамоти і життя, не всилі було задержати в пам'яті. Зосталися тільки деякі з них, поруч фрагментів із спогадів з учительських літ. Пригадувалися сільські жінки, які приводили записувати дітей в школу й казали: „А ви, пані вчителько, не жалуйте руки на мого хлопця, бо то великий збиточник! Не ґоднам си дати з ним ради, най сі бодай в школі трохи боїт!" Так говорили ці бідолашні матері, яких було тверде мужицьке життя і яким здавалося, що сувора дисципліна — його конечна частина. А вчителька дивилася зі співчуттям на переляканого „збиточника" й відказувала: „Ні, дитини бити не треба, треба по-доброму її навчати". Бо цей малий „збиточник" був у більшості випадків бистроумною, проворною дитиною, а раз дуже здібною, і звичайно ставав пильним учнем, який любив школу, бо там пані вчителька така добра"... А були теж матері, пам'ятаючи своє дитинство, коли їх били в школі прутом і лінійкою, просили: „А мого хлопця, прошу пані, не бийте, бо він дуже боїться". І їм вона знову відповідала, що в добрій школі не б'ють, тільки вчать. І знову з'єднувала собі ще одне мале, несміливе дитяче серце.

Це було давно. Школи, в яких вона вчила, залишилися далеко за морем. Якщо вони ще існують, то в них вчаться вже внуки її колишніх школяриків. І, думаючи про це, серце старої вчительки турбується: Як там тепер на рідній землі вчать дітей у школах? Вчать їх, що немає Бога і все добро - щастя походить від комуністичної партії? Обманюють і затруюють дитячі серця?

А як представляються справи тут? — приходила інша думка. У місті, в якому вона живе, є, Богу дякувати, чимало української дітвори. Як в неділю після Служби Божої висипляться роєм з церкви — аж мило глянути! Здорові, рослі, гарні личка, розсміяні оченята. Проворні й меткі, — кажуть, що й здібніші, як колись їхні ровесники вдома. Велику надію на цю дітвору покладають. Та коли заговорять, то здебільша не матірньою, а тутешньою мовою. Ой, як часто це чує стара вчителька! Тоді стає їй дуже сумно. — Чому воно так? — дивується мовчки. — Невже ж у молодому віці трудно вивчити мову та ще й мову батьків? З довголітнього досвіду відомо, що дитячий ум — незаписана карта, якій легко щонебудь присвоїти. Недаром постала приповідка: „Чого Івась не навчився, того Іван не зможе"... Усього-навсього чверть століття як батьки опинилися на чужині, а вже мова забувається? І вибачливе серце старої вчительки, яка багато у житті виправдувала, не може з цим погодитися.

Довкола багато невідрадного. Ось, ще не так то давно, українські родини жили близько одні одних суцільною громадою. Та коли середмістя зайняли мурини, вони розпорошилися одинцем поза містом. Опустошили придбані громадські будинки, у яких вони гуртувалися. Зосталися ті будинки поміж занедбаними, напівзнищеними муринськими хатам, як болюче свідоцтво нестійкості теперішніх часів. Так само, як її власна хатина, що стала наче острівцем серед муринського моря.

Тим, що питали її, чому не тікає як інші з „чорної дільниці", відповідала: Куди і з чим я на старість піду, коли ввесь мій емігрантський дорібок вкладений у цей клаптик землі і в цю хату? А втім — нові сусіди — теж люди.

Так, люди, але зовсім інші, як ми. І стара вчителька, яка ціле життя вірила в закон справедливості, згодом про це переконалася. Коли вона виходила перед хату, прибігали до неї не раз муринчата. Її добротливі очі не відверталися від чорних облич і африканського волосся. Навпаки, вона відносилася до них ласкаво і сердечно, з дрібкою співчуття. Ці чорні діти були здебільша безбатченками, у них тільки були матері, які малощо знали про виховання дитини. Вона розмовляла з ними, повчала, обдаровувала дрібними ласощами. — Діти є дітьми — говорила — не їхня вина, якого вони роду. Навчиш їх добра — виростуть добрими, а коли їх цькувати — стануть лихими.

Та в теперішньому житті буває не раз інакше. Та й чи годна одна стара вчителька вщепити шляхетність тим, які поколіннями жили у невіжестві, примітивізмі, бездарности, позбавлені духової культури? І, якраз у день Матері, коли діти і внуки з далеких міст прислали їй побажання, квіти й дарунки, зустріло її гірке розчарування. Хтось брутально, садистично позривав, понищив, потолочив усі квіти перед її хатою. Квіти, які вона з такою любов'ю плекала і якими так раділа...

Тихо заплакала стара вчителька, яка ціле життя присвятила дітям. — Чому така злоба? — шептала. — Чому якраз у той день, коли всі матері радіють своїм святом? — Тремтячими, старечими руками затирала сліди вандалізму. Там, де ще рано красувалися барвисті квіти, зосталося згруджене стовковище.

Хідником надбігли муринчата, яких вона обдаровувала своєю приязню. Хотіла вже від них відвернутися і ніколи більше не глянути в їхній бік, та вроджена доброта перемогла. Вона промовила: „Гляньте, діти. Хто це зробив — зробив кривду. Вчинив зло. Чи ви б хотіли, щоб вам чинили зло і кривду?"

На чорних обличчях відбилося збентеження і засоромлення. — Це не ми — виправдувалися — це мусіли зробити якісь чужі, з іншої вулиці.

Коли підвечір стара вчителька вийшла перед хату, застала на порозі „букет"-жмут зелених галузок, зв'язаних пожмаканою стяжкою. Приглянувшись, вона пізнала, що це галузки з куща, який ріс перед хатою муринчат. На її устах появилася меланхолійна усмішка, а старече серце стукнуло надією, що у житті все ж знаходиться трохи добра...

МОГИЛИ ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ І МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

На запрошення Управи Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку, д-р Ярослав К. Туркало з Гартфорду, Конн., у п'ятницю 19 квітня ц. р. тут доповідав на тему: „Чи існують залишки могили гетьмана І. Мазепи", і „Сучасний стан могили Михайла Драгоманова у Софії". Минулого року д-р Туркало їздив до Румунії і Болгарії, звідкіля привіз багато цікавих кольорових світлин, а також поцікавився могилою гетьмана Івана Мазепи в Румунії і могилою М. Драгоманова в Болгарії.

Доповідач розпочав свій доклад від Болгарії. Це давня країна — там постало письмо - кирилиця, діяли слов'янські апостоли Кирило і Методій, з цією країною Русь - Україна мала постійні живі зв'язки. Сьогодні Болгарія є одним з московсько - комуністичних сателітів і виконує московські накази. Люди привітні, завжди готові допомогти: вони й допомогли доповідачеві відшукати на занедбаному, зарослому травою і бур'яном цвинтарі могилу М. Драгоманова. Ясна і дуже чітка світлина, на тій могилі, показує високу кам'яну плиту і прикріплену вгорі круглу металеву табличку з зображенням обличчя покійного, а внизу напис: „Михайло Драгоманів. Цей пам'ятник поставили українські емігранти 20-их років, що проживали в Болгарії".

Науково - публіцистичну діяльність Драгоманова можна розділити на чотири періоди: київський, женевський, львівський і софійський у Болгарії. При халтури М. Драгоманов 1889 р., і шість років був професором Софійського університету. Про нього є широка згадка в болгарській енциклопедії, як визначного науковця і публіциста. Його дочка вийшла заміж за проф. Шишманова, з давнього королівського роду ще з-перед турецького завоювання Болгарії. Він був також професором Софійського університету після смерти свого тестя. Шишманов помер нагло на серце в столиці Норвегії, Осльо 1928-го року. Син його, Дмитро Шишманов, перед Другою світовою війною був міністром закордонних справ Болгарії за часів останнього царя, Бориса, якого гітлерівці 1944 р. отруїли. Дмитра Шишманова комуністи розстріляли в 1945 р.

Під час доповіді д-р Туркало висвітлив багато копьорових прозірок, головно зі столиці країни, Софії, показав найстаршу церкву Болгарії, в якій у 347 р. відбувся церковний собор, а коли дійшло там до спору — судити його мав епископ Риму. Відтак світлини університету, парляменту, королівської палати, опери, пам'ятників, готелів тощо.

Після приїзду до Румунії, доповідач розшукував за могилою чи будь - якими пам'ятками по гетьмані Іванові Мазепі. Як відомо, після нещасливої битви під Полтавою 1709 р., гетьман подався разом із шведським королем Карлом XII на тодішню турецьку землю, переправившись на західній беріг ріки Дністра, що був границею турецьких посілостей. Таки того року гетьман помер у селі Варниці, де схоронився козацький табір. Після його смерти Пилип Орлик перевіз тіло гетьмана до церкви в Бендерах для церковно - похоронних відправ. Поховали гетьмана в болгарській церкві св. Юрія в Галацу, а на могилі покладено кам'яну плиту. Ще поки гетьман помер, царські посіпаки намагались його отруїти, коли турки не погодились видати його в московські руки. Був також атентат на короля Карла, після чого король виїхав до Швеції.

У 1711 р., коли московське військо перейшло турецький кордон і розпочало війну з турками, вже тоді цар Петро наказав могилу гетьмана знищити, а тлінні останки вкинути до Дунаю. Та Петрові не повезло — турки окружили царське військо і взяли в пастку. За великий окуп турецький вождь - баша відпустив Петра з військом, за що в Царгороді султан післав баші шовковий шнур, щоб він повісився. Тоді не вдалося знищити могили. У 1780 р. була знову спроба збезчестити могилу: її пограбовано, плиту розбито, а в гробниці поховано разом з останками гетьмана померлого турецького башу. У 1828 р. молдавани видали закон, щоб із церкви забрати всі гробниці. Тоді також гроб-

(Закінчення на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

САЛЮТ КАНАДІ

Легко видавати й редагувати українську газету у такій багатокультурній країні, як Канада! Беріть для прикладу, першу - ліпшу українську газету - тижневик (за минулий місяць), що друкується в Торонто, Вінніпеґу, а, хоч би, в Едмонтоні. Ну, першу, скажемо, сторінку то вже мусять редактори самі написати, так само половину другої. Та вже в долішній частині цієї другої сторінки красується багатомовне оголошення: „Чи Ви вже розказали Мамі про Ваш канадський поштовий код? „Мова йде, розуміється, про так званий в Америці „зіп-код", що його віднедавна впровадили і в Канаді однаге, як виходить, він ще не втішається популярністю серед багатокультурного народу і тому Державна Пошта промовляє до совісти громадян, щоб ним, цим кодом частіше користувались, а бодай тоді, коли висилають листа чи картогку до мами, — скажім, з нагоди Свята Матері. Цілу третю сторінку, формату нашої „Свободи", виповнило оголошення, що само за себе говорить: „Багатокультурність — це спільне користування всіми канадцями Іншою спадщиною". Під ним підписаний міністер багатокультурности, д о стойний Стенлі Гайдаш, добрий приятель українців, який недавно відвідав у Римі нашого Блаженнішого і з ним сфотографувався. Про заповнення половини четвертої сторінки подбав міністер Транспорту і Комунікацій, помістивши п о в ч альний „Буквар водія: точка за точкою, як можна втратити право їзди". „Властиво цілі в цьому „Букварі", дуже просто, — читаємо далі. Все, що Вам треба зробити, це зібрати 15 точок помилок, і Ви втратили право їзди на 30 днів. Зробіть це знову — і втратите право їзди на півроку". „Добра рада, — як казали в Старім Краю, — ліпша, ніж готові гроші".

Цілу п'яту сторінку виповнив „Посібник для виповнювання зворотних листків прибуткового податку". Коментарі, як кажуть, зайві. Щоб заповнити 6-ту сторінку нашого тижневика, дружньо подали собі руки Міністерства С у спільної Опіки і Громадянства провінції Онтаріо і Шпитальна Дослідна Комісія в справах платень та соціяльного забезпечення міста Торонта. Сьома сторінка появилась без допомоги федеральних чи провінційних чинників, але редактори коло неї теж не намозолились, бо це сторінка некрологів і посмертних згадок. Зате половина восьмої оздоблена портретом підполковника Меклавда, колишнього комішенера Королівської Кінної Поліції, „поважаного, як вояка, шанованого, як дипломати, що користувався довір'ям, як людина" (читаємо в тексті оголошення, за яке заплатив Ювілейний Комітет для відзначення 100-річчя Королівської Кінної Поліції).

О, благословенна канадська багатокультурносте! Коли діждемось тебе в Америці?

Ікер

Іванна Савицька

З мого вікна

(замість фейлетону)

Передконвенційна піднята температура й пожвавлене биття Союзового живчика здобились голосним відгомоном об „Вірлине Гніздо". Тут у приспішеному темпі, постав ад гок комітет, й ухвалив такі проєкти й такі побажання до Конвенції:

1) На даху Українського хмаросягу збудувати голубник миру, примістити в ньому по парі голубів з кожної політичної партії, котрі, зберігаючи свою особовість, училися б жити в злагоді під одним, спільним дахом.

2) Біля голубника вимостити гніздо журналістичній качці.

3) Над самою рікою Гудсон зробити склад на вила — для всіх тих, яким писання по воді конечне у їхній громадській діяльності.

4) Обсадити береги Гудсону рідними вербами, на яких достигали б консолідаційні грушки.

5) У підвалі Української Будівлі, (не в „Свободі"), примістити горіючий котел і до нього запроторити всіх чортиків. Головного редактора узброїти в піку св. Юрія, котрою міг би відбиватися від чортячаї напасти.

6) На даху рідного хмаросягу збудувати додаткову широку терасу, з котрої можна б пускати резолюційні мильні баньки.

7) Спорудити на Гудсоні жель - бетонну українську греблю, котра своїм масивом зуміла б припинити приплив чужого Чорного Моря.

І врешті остання і найважливіша рекомендація:

8) Вженити, під милий Біг, Тарзана, і таким чином його викінчити, відсилаючи на пенсію з акцидентовою грамотою, бо залишившись і надалі холостяком, житиме — вічно.

О. А. КОЛЄСОВ ПРИЗНАЧЕНИЙ МІНІСТРОМ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ УССР

Київ. — Газета „Радянська Україна" з 5 травня інформує, що Президія Верховної ради УССР призначила з датою 4 травня „тов. Колєсова Ореста Андрійовича міністром вугільної промисловости УРСР". У тому ж числі газети є повідомлення, що „Президія Верховної ради УРСР увільнила тов. Худосовцева М.М. від обов'язків міністра вугільної промисловости Української РСР у зв'язку з виходом його на пенсію".

ПРОТОКОЛ

нарад Головного Екзекутивного Комітету Українського Народного Союзу, що відбулися в четвер, 13-го грудня 1973 року у Головній Канцелярії в Джерзі Ситі, Н. Дж. Початок нарад о год. 10:30 ранку.

REPORT OF MARY DUSHNYCK
UNA Vice President at Executive Comm. Meeting Dec. 13, 1973

An appeal has been prepared by UNA Women's Committee to UNA women—secretaries, organizers, branch officers and members—for greater participation in UNA organizing efforts and in fraternal and humanitarian areas, in Ukrainian and English.

UNA women are playing a leading role in the fall and yearly campaigns: with Kvitka Steciuk and Anna Haras tied with 46 members each, but Anna Haras with more points, both receiving gold pins, as did Olha Oseredchuk with 29 members.

There follow 17 women organizers, having from 23 to 10 members and receiving silver pins. By the end of this month, both categories will increase substantially, as they always do.

This officer reported on her participation in fall campaign meetings in Syracuse-Utica District (held in Elmira Heights, N.Y.) and in Perth Amboy, N.J. (New York meeting reported at previous meeting).

She was actively involved in the celebration of the 50th anniversary of UNA Branch 293, her branch in South Brooklyn, N.Y., which was held November 10.

Attended meetings of N.Y. District Comm. re 80th anniversary of Svoboda in New York City, and attended banquet.

Wrote articles for Weekly re organizational meetings.
Was a UNA delegate at SKVU Congress in Toronto.
Represented UNA at 25th anniversary of Ukrainian Engineers Society in N.Y. City.

Re Lesya Ukrainka project have more than $1,900 collected. Dr. A. Sanotsky and Mrs. Anna Hnatiuk two of the most cooperative secretaries. Sculptor working on project.

COMMUNITY activities—Invited U.S. Senator James Buckley, U.S. Congressman Edward Koch and N.Y. State Senator John Marchi to Mournful Rally on 40th anniversary of manmade famine in N.Y. City on Sept. 23 and they all appeared. I introduced Sen. Buckley and Sen. Marchi at Rally.

Attended 100th anniversary banquet of Shevchenko Society in N.Y. City.

Attended reception honoring Andrei Sakharov by International League for the Rights of Man in N.Y. City.

Attended reception by National Council of Women of U.S. for U.N. women delegates.

ЗВІТ ЗАСТУПНИКА ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА НА КАНАДУ СЕН. П. ЮЗИКА

Сенатор Павло Юзик, заступник головного предсідника УНС на Канаду дав короткий огляд стану і розвитку організаційної праці на канадському терені. Заснований у Вайтуні новий Відділ УНС вже має секретаря та починає розгортати нормальну працю. Звітодавець був на окружних організаційних зборах в Гамільтоні і в Торонті, був головним промовцем на відзначуванні 80-річчя „Свободи" в Чикаґо і Бостоні, брав участь у ювілейному союзовому святі в Рочестері, був делеґатом УНС на Другому СКВУ в Торонті. Довше зупинився звітодавець на пропозиції Окружного Комітету Відділів УНС в Торонті відносно набуття відповідного дому, з'ясовуючи деякі альтернативи в цій справі.

Схвалено відкласти справу зміни корпорації Союзівки до часу, коли адвокат УНС передасть повне справоздання і свої рекомендації. Тому що Видавництво порахувало за видання книжки авторства сен. П. Юзика „За кращу Канаду" більше, як було домовлено, [illegible] П. Лисогором, схвалено поінформуватися про кошти такого видання у інших Видавництвах.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА Й. ЛИСОГОРА

Головний предсідник Йосип Лисогір у своєму звіті подав загальний огляд стану розвитку УНСоюзу в поодиноких ділянках його активности.

Фінансово — звітодавець передбачає, що цей 1973-ий рік був рекордовим, коли мова про прибутки з членських вкладок. Уже тепер ці прибутки виносять понад 50 тисяч долярів більше в порівнянні з попереднім роком і можна передбачати, що загальна сума з членських вкладок переступить в цьому році 2,900,000 долярів. У поданім головним касиром п-і Уляною Дячук зіставленні прибутків з інвестицій включені також відсотки від позички для Допоміжної Корпорації на будову нового дому. Звітодавець рекомендує, щоб протягом найближчого пів року не виплачувати собі тих відсотків і залишити їх на рахунок заборгування нового дому, що й схвалено.

Організаційно — якщо дотеперішні здобутки в організації нових членів порівнювати з попереднім 1969-им передконвенційним роком, тоді теперішні здобутки виносять приблизно 1,000 членів менше. Не погоджується з іншими звітодавцями щодо зменшення організаційного потенціялу, бо цей потенціял великий, але його не використовується, немає розробленої відповідної організаційної системи в терені. Звітодавець навів приклади деяких нових секретарів, які добилися поважних організаційних успіхів в околицях, які раніше в організаційному відношенні далеко відставали. Ведені з Головної Канцелярії організаційні заходи, включно з радіопрограмами, контактом з тереном, постійного нагляду і подібне, мають багато недостач. Ряд організаторів та секретарів ще досі відповідно не поінформовані щодо можливостей та користей застосування точкування в підсумках організаційних здобутків.

(Закінчення буде)

Відбулися Загальні Збори ОЖ ОЧСУ в Асторії

У неділю 5-го травня ц. р. відбулися Загальні Збари Відділу ОЖ ОЧСУ в Асторії. Зборами провадила, запрошена від Головної Управи, Марія Лозинська.

Уступаюча голова Марія Нестерчук подала поширений звіт з праці Відділу напротязі 1973-74 року. Праця провадилась за певним пляном на актуальні теми й успішно виконувалась, за що голова подякувала всім за співпрацю, а особливо братнім організаціям, як СУМ і ООЧСУ в Асторії.

Щирі привіти й побажання склали представники від Організацій Визвольного Фронту: від Управи СУМА, Леся Галатин, від ООЧСУ, голова д-р В. Нестерчук, від Головної Управи ОЖ ОЧСУ, Марія Лозинська.

Після уділення абсолюторії уступаючій управі, Номінаційна комісія подала список нової Управи, яку обрано одноголосно в такому складі: голова — М. Нестерчук, заступниця голови Анна Піх, секретарка — С. Тур, скарбничка — П. С. Галагин, референтки: господарча — М. Галатин організаційна — пані А. Вітюк, суспільна опіка — С. Гуда. Голова Контрольної комісії — проф. П. Андрієнко Данчук, перший член Стефанія Рудик, другий член Г. Подоляк.

Новообрана голова подякувала за довір'я і просила до співпраці. Присутні гучними оплесками привітали новообрану голову. Закінчились Загальні Збори — відспіванням „Не пора", а гостепривітні пані з ОЖ ОЧСУ в Асторії запросили всіх присутніх на чай.

Українське Лікарське Товариство матиме Десятий Науковий З'їзд

В днях 25, 26 і 27-го травня 1974 р. у Вашингтоні, в готелі Статлер - Гілтон (16та і К вулиці) відбудеться Десятий Науковий З'їзд Українського Лікарського Товариства Північної Америки. Відкриття З'їзду передбачене на суботу, 25-го травня о год. 9-ій ранку, а реєстрація учасників розпічнеться вже в пятницю о год. 5-ій і від год. 8-ої вранці в суботу. В програмі З'їзду заплановано ряд наукових доповідей з різних ділянок медицини; коктейл, бенкет і баль (субота 6:30) і три панелі. В неділю о год. 7:30 відбудеться спільна вечеря з розваговою програмою, а в понеділок, 27-го травня від год. 8 до 3 оглядини Вашингтону та відвідини Патологічного Музею при Волтер Рід шпиталі.

Коротке вступне слово при відкритті З'їзду виголосять д-р Дмитро Кострубяк, голова Відділу Мериленд, і д-р Юрій Кушнір, голова Г. У. УЛТПА.

Адвокати Білого Дому візьмуть участь у переслуханнях Юридичною комісією

Вашингтон. — 2-го травня Юридична комісія Палати Репрезентантів, яка розглядає можливості формального обвинувачення президента Ніксона, остаточно проголосувала, щоб адвокати Білого Дому мали право брати активну участь у переслуханнях, які Комісія правдоподібно розпочне наступного тижня. Як відомо, первісно деякі демократичні члени цієї Комісії заявлялися проти такої участи адвокатів президента Ніксона, але тепер змінили становище, твердячи, що хочуть виказати „всю можливу справедливість супроти Президента". Републіканські члени Комісії та Білий Дім завжди вимагали цієї присутности та активної участи адвокатів президента Ніксона в цих переслуханнях в справі „імпічменту".

Згідно з рішенням Комісії, адвокати Президента матимуть право бути присутніми на всіх переслуханнях і засіданнях Комісії, крім тих, на яких не буде представлено нових зізнань свідків. Адвокати матимуть також право протестувати проти способу перепитування свідків і самі ставили питання свідкам, але згідно з правилами, які будуть встановлені головою Юридичної комісії. Адвокати Білого Дому могтимуть також звертатися до Комісії в справі одержання права покликувати своїх свідків і подавати додаткові докази, але Комісія рішатиме чи допустити цих свідків і твердження Білого Дому. Адвокати президента Ніксона також матимуть право представляти Комісії написані та усні відповіді на детальні твердження та рапорти персоналу Комісії, тобто платних урядовців Комісії. Крім того, Комісія проголосувала, щоб ці переслухання були передавані на телебаченні, подібно як були переслухання Сенатської Вотерґейтської комісії.

Роман Пітьо певний своєї виборчої...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

та враховуючи його молодечий ентузіязм, пов'язаний з громадським виробленням і дисципліною, місцева наша громада вважає, що він заслуговує на повну і якнайактивнішу підтримку з боку всіх українців Ірвінґтону й околиці. Треба зробити все, щоб забезпечити його вигpану у виборах, бо коли це станеться і коли він вибори виграє, тоді матимемо справді надійного і справді ефективного речника у міській адміністрації Ірвінґтону, де під сучасну пору проживає численна наша громада.

Пригадати б, що голосувати мають право всі ті, які зареєструвалися у виборчих списках принаймні 40 днів до дня виборів і які закінчили 18 років життя. Ні один українець, управнений до голосування в Ірвінґтоні, не повинен забути про свій обов'язок віддати свій голос на свого кандидата.

Члени 5-го Відділу в Асторії обговорювали справи 28-ої Конвенції УНС

Аторія. — В п'ятницю, 26-го квітня ц. р. тут відбулись окремі сходини членів 5-го Відділу УНСоюзу, Б-ва св. Миколая, метою яких було обговорення справ, пов'язаних з підготовкою 28-ї Конвенції Українського Народного Союзу, яка, як відомо, відбудеться між 20 і 26 травня ц. р. у Філядельфії.

Вичерпно про саму Конвенцію і її програму говорив предсідник Відділу ред. В. Левенець, а його доповняв секретар Микола Хоманчук. Останній звернув окрему увагу на організаційний відтинок, відмічуючи, що дискусії перед і в часі конвенції повинні розвиватися в напрямі збільшення членства нашої установи. Як відомо, секретар М. Хоманчук належить до одних із кращих організаторів УНСоюзу, який майже кожного року приєднує до УНС понад 25 членів. В передконвенційній кампанії він вже передав до організаційного департаменту 26 членських грамот. В минулому М. Хоманчук був кількакратно нагороджений плякатом і золотими зірками за ефектовну організаційну працю. Побіч того, що він бере активну участь в праці інших організацій (є секретарем Окружного Комітету Відділів УНС Нюйоркської округи, фінансовим референтом Комітету Об'єднаних Українсько-американських організацій Великого Ню Йорку, членом 35-го Відділу ООЧСУ і членом багатьох інших суспільно-громадських організацій), знаходив ще вільний час для організаційної праці в УНСоюзі і дуже ефектовно працює в тій ділянці.

В другій частині програми члени висловлювали свої думки про Конвенцію і ставили конкретні пропозиції до Конвенції, як, наприклад: домагатися, щоб УНС висилав „Свободу" за ту саму оплату також для тих членів, що вже виплатили сво грамоти; признавати девіденти для членів, по 65-му році життя; залишити за членами ті самі права без огляду на вік і категорію грамот та інші справи.

В дискусії над цими справами забирали голос Теодор Матвіїв, Микола Левенець, І. Заровенний, Мріян Кучка, п. Марко, Наталія Хоманчук і інші.

Пропозиції членів віднотували делеґати, які обіцяли поставити домагання членів 5-го Відділу перед Конвенцією чи доручити на розгляд окремим Конвенційним Комісіям.

Обіцянкою делеґатів докладно позвітувати про перебіг Конвенції перед членством Відділу, закінчено ці сходини.

Напередодні Загальних Зборів Відділу УККА в Чикаго

Чикаго (М. П.). — Потреба всіх і всеоб'єднуючої репрезентації українців в метрополітальному Чикаго, відчувалася вже здавна. Однак останніми роками, вона стала перед кожним з нас очевидною конечністю. Це так у світлі подій на Батьківщині, як і в площині кращого розвитку нашого життя тут, поза нею.

І так після довшої підготовки, вже в п'ятницю 10-го ц. р., відбудуться Загальні Збори з участю представників великого вахляра українського організованого життя у цьому „вітряному" місті. Ініціятивно-Організаційний Комітет запрошує всі організовані елементи до участи в цих Зборах. Якщоб не було можливості членам Комітету з деким переговорювати особисто, чи то з технічних причин дехто не одержав запрошення, проситься отсим шляхом всі організації, товариства, установи до участи. Побажано полагодити всі формальності, як от вирівнання чи внесення членських вкладок, зголошення делеґатів тощо — ще перед Зборами в касах „Самопоміч" і „Певність" та Лізі АУП. Цим заощадиться час на самі Збори, які заповіджені на 7-му год. вечора, в домі Відділів УНС при 848 Норт Вестерн Евню.

Тут панує переконання, що заповіджена участь у цій всеукраїнській репрезентації релігійних організацій при парафіях всіх українських церков в Чикаго і представників організацій, які складають Асоціяцію Українців Америки, — дасть змогу так об'єднаній громаді не тільки успішно виконати своє завдання в майбутньому, але й стати гідним прикладом для української спільноти в ЗСА. Українська нива потребує так багато плугаторів і їхньої скоординованої та об'єднаної праці, що дотеперішні перепони в осягненні цього в цілій українській спільності, не можуть мати рішального впливу. Глибоко віриться, що вже в близькому майбутньому так і повсюди станеться.

Мих. Панасюк

МОГИЛИ ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ницю гетьмана пограбовано, тобто те, що залишилось ще з цінних речей. У 1877 р. під час турецько - російської війни, був наказ шукати і поницити могили у Варниці і Ґалаці, а коли москалі довідались, що тлінні останки гетьмана мали бути поховані в селі Волонтирах, післали там свою комісію, що мала цю справу прослідити. Розкопував могилу болгарин Кірілов, але тоді вже всіх костей не було, багато бракувало. Кірілов повіз кості передати в руки комісії, а не заставши її, повіз до свого дому і заховав на горищі. Там вони пролежали до 1925 р., коли румунська політична поліція (сіґуранца) забрала від нього ці останки і повезла до Букарешту. Тут пропав будь - який слід цієї справді машкарної справи.

Нині нема ні однієї пам'ятки в Румунії з часів перебування там гетьмана Мазепи. Церква, де був похований, не існує, район міста Ґалацу, що звався районом Мазепи, на вимогу большевиків перейменували, вулицю його імени змінили на іншу. *(Б. Б.)*

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. УСС-а Степана Хомяка

складаємо 25.00 долярів на „Фонд Інвалідів УСС".

•

Родині Покійного висловлюємо наші глибокі співчуття.

Д-р ЮЛІЯН і син БОГДАН РАВЦІ з Родиною

В ДРУГУ СУМНУ І БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ нашого Найдорожчого, Одинокого і Незабутнього СИНА

бл. п. ЮРКА РОМАНЬЦЬО

який був забитий у Валінґтон, Ню Джерзі 14-го травня 1972 р., по закінченні польської забави і тіло якого знайшли в ріці 15-го травня 1972 року, за спокій Його душі будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ

в СЕРЕДУ, 15-го ТРАВНЯ 1974 р.
в БРУКЛИНІ — в Церкві СВ. ДУХА о год. 8-ій ранку;
в ОЗОН ПАРКУ — в Церкві СВ. МАРІЇ, о год. 8-ій ранку;

в ЧЕТВЕР, 16-го ТРАВНЯ 1974 р.
в НЮ ЙОРКУ — в Церкві СВ. ЮРА, о год. 7:20 ранку;
в НЮАРКУ — в Церкві СВ. І. ХРЕСТИТЕЛЯ, о год. 7-ій ранку.

Просимо Родину і Знайомих згадати Покійного в своїх молитвах.

МАМА, ТАТО і СЕСТРИ

В глибокому смутку повідомляємо Українське Громадянство, що в ніч на 8-го травня 1974 р. в Ню Йорку, несподівано, помер, довголітній член Вищого Проводу Гетьманського Руху і Член кількох Каденцій Головної Управи Української Гетьманської Організації Америки, колишній посол до польського сойму

ВАСИЛЬ СЕГЕЙДА

ПАНАХИДИ відбулися в четвер, 9-го і п'ятницю, 10-го травня 1974 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН — в суботу, 11-го травня 1974 року о год. 9:30 ранку з Церкви-Пам'ятника св. ап. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж. на місцевому Українському Православному Цвинтарі.

•

Вельми Шановній Пані Дружині і всій засмученій Родині, висловлюємо глибоке співчуття.

ПРЕЗИДІЯ РАДИ ГЕТЬМАНСЬКОГО РУХУ
УПРАВА ГЕТЬМАНСЬКОГО РУХУ

Українська церква на поштових конвертах Польщі

(Філятелістичне видання — історичне минуле і сьогоднішня дійсність)

Присмно є побачити українську церкву в серії значків-марок, виданих державною поштою як також відповідні пропам'ятні конверти, на яких бачимо архітектурні об'єкти минулих століть із наших земель.

Польща видала серію значків (6) в тому числі дерев'яну церкву зі села Улюча, повіт Березів. Це є одна із найстарших церков, бо ж церква Вознесення Господнього є з 1517 р. Само село Улюч знищене в 40-50 рр знаходиться недалеко Сяну між Сяноком, Динівом а Бірчою. Етнографічно це властиво лемківсько-бойківське пограниччя у сусідстві із середнім Надсянням. Ті околиці о. Іван Лебедович називає „Страдальна Земля" (диви о. Іван Лебедович Бірчанщина-Страдальна Земля, Філядельфія 1964). Тут збереглася як каже С. Гординський: „Справжня перлина, на щастя незнищена церква Вознесення Господнього, яка сьогодні під назвою „Польске Будовніцтво Людове" буде викликувати подив для тих, яких прогнано з історичних українських земель, але для багатьох філятелістів це залишиться як зразок архітектури Польщі.

Церква в Улючі є типовою дерев'яною церквою тих околиць а саме є це тип однобанної церкви, що має пірамідальний вигляд. Конструкція її здасться дуже простою — середній квадрат нави перекритий осьмигранною банею. Ціла будова вражає своєю архаїчністю (С. Гординський — „Українські Церкви в Польщі" Рим — 1969). На першоднівці надрук „Польске Будовніцтво Людове, Сянок 5. III. 1974.". Інші значки це два костели, ратуш, вітрак і хата з польських земель.

Багатомовні є також „Пропам'ятні конверти" — на одній є костел а на двох архітектурні об'єкти із Зах. Бойківщини, яку сьогодні перетворено в терен польської туристики і замінено назву „Бескид" на Бєщади".

На одній конверті маємо рисунок маленької церкви зі села Росолин (філ. кольору) Преподобного Онуфрія Великого з 1750 р. Друга конверта це рисунок бойківської хижі зі села Скородне. Є це типова хата з минулого століття. Обі згадані місцевості знаходяться між Устиками Дол. а Літовищем, яке творить тепер найбільшу „Гміну Лютовіска" в Польщі, обіймають 24 села з яких більшість не має ні одного поселення. Напис на конвертах подає нам дальші виєснення. На одній є „Церква-Музей Будовніцтва Людовего Санок" а на другій „Хата..."

Отже тут нам треба пригадати, що оба архітектурні об'єкти народного будівництва були перевезені до Сянока, де від 1958 р. почав діяти у Вільхівці музей „скансен", до якого були вже перевезені інші будівлі як церкви, хати, господарські будівлі, які приміщено в їх природних умовах і оточенні. Подібні музеї „просто неба" є заплановані ще в інших місцевостях.

Не від речі буде тут сказати кілька слів про „скансени". Вперше ідею організації музейної експозиції просто неба висунув швайцарський вчений Чарльз Бонстеттен в 1790 р. В 1891 р. шведський учений Артур Газеліус створив „скансен" (парк музей). Тепер такі музеї є в багатьох країнах. Такий „скансен" маємо в Шевченківському Парку у Львові, де височіє дерев'яна церква-пам'ятник архітектури XVIII ст. з села Кривка, стара курна хижа з села Либохори з 1812 р. (з Бойківщини) та інші.

Для справжного філятеліста це не лише технічно добре виданий значок і пропам'ятні конверти, це рівнож і історія цього видання а тут доходить ще політика, яка криється за такими виданнями. Вона криє у собі трагізм нашої доби, знищення бойківсько-лемківського пограниччя та Надсяння, але краса народнього будівництва така велика, що варта це використати. Зрештою не всі знатимуть історію тих архітектурних об'єктів.

Сам значок „Церкви в Улючі" проєктував Ф. Вінярскі, церква кольору червоного на фіол. тлі, вартости 5 злотих, зубкована з написом Улюч-церкев.

Ол. Вережницький

Комуністи будуть репрезентовані в тимчасовому португальському уряді

Лісбона. — Згідно з непідтвердженими покищо інформаціями, тут продовжуються вже десятий день переговори між партійними лідерами та головою військової хунти ген. де Спінолею щодо особового складу проєктованого португальського тимчасового уряду. Ген. Спіноля мав погодитися від імени хунти на те, щоб в тимчасовому уряді були заступлені всі важливіші політичні групи, які разом творитимуть своєрідну коаліцію соціялістів, комуністів і центрових партій. Президентом Португалії буде ген. Антоніо Спіноля, а прем'єр-міністром професор Лісбонського університету Аделіно да Пальма Карльос. Лідер Соціялістичної партії Маріо Соарес заявив на пресовій конференції, що після перевороту в Португалії почало діяти аж 54 політичних груп, з яких найсильнішою і найкраще зорганізованою є комуністи.

Джордж Воллес і Джон Ґлен виграли в правиборах

Монтгомері/Клівленд. — Губернатор Джордж Воллес у вівторок, 7-го травня, подавляючою більшістю голосів переміг 4-ох суперників у правиборах Демократичної партії, втретє здобуваючи номінацію цієї партії на пост губернатора Алабами. Таким чином Воллес, який в наслідок атентату має спаралізовані ноги, напевно також виграє вибори в листопаді цього року, бо Республіканська партія не має жадного кандидата на губернатора, який міг би перемогти Воллеса. Існує можливість, що Воллес використає свою останню перемогу, щоб почати кампанію на пост президента ЗСА.

У вівторок, 7-го травня, колишній астронавт Джон Ґлен, що перший облетів Землю в орбіті, переміг у правиборах сенатора Говарда Метценбавма та здобув номінацію Демократичної партії на пост сенатора із стейту Огайо.